

KRALJEVINA SRBA, HRVATA I SLOVENACA

UPRAVA ZA ZAŠTITU

Klasa 30 (6)

INDUSTRIJSKE SVOJINE

Izdan 1. Jula 1929.

PATENTNI SPIS BR. 6096

Dr. Josef Širek, lekar, Jince, Čehoslovačka.

Postupak za spravljanje dietičnog leka protiv tuberkuloze, skrofuloze i malokrvnosti.
Prijava od 16. oktobra 1927. Važi od 1. avgusta 1928.

Odavno poznata lekovića svojstva biljaka, koje sadržavaju organsko vezani silicium i kalcium kao i onih biljki, čije aromatične supstance—ako se upotrebe u unutrašnjosti tela—izdavaju se putem pluća i u njima ispoljavaju svoje antiseptično ili lekovito dejstvo, bili su već vrlo često predmet pokušaja za pravljenje lekova protiv bolesti pluća i naročito protiv plućne tuberkuloze. Pošto se kod tuberkuloze i njoj srodnih bolesti (skrofuloze, rahitis) stalno primjećivala oskudica soli silicijuma, kalcijuma i fosfora u bolesnom telu, odnosno abnormalni gubitak liih soli iz tela, pravilo se je bezbroj pokušaja u svrhu, da bi se telu ili nadoknadile izgubljene soli ili da bi se sprečilo njihovo abnormalno izdavanje. Ali pokazalo se, da davanje tih soli telu sa jelom nije izazivalo željeno dejstvo, jer čovečje telo ne može primiti i asimilovati anorganske supstance i stoga su se soli, koje su bile uzete sa jelom, izdvajale opet iz tog bez promene.

Zato se naročito u narodnoj medicini uporno održava vera u nekoliko biljaka, koje su bogate neorganskim jedinjenjima, naročito silikatima, kao koprive (Urtica), konjski rep (Equisetum) i druge i neprestano se pojavljaju i u propisima lekara specijalista ovi prvobitno narodni lekovi. Neosporno je da se u time slučajevima u suprotnosti sa solima, koje se daju „in substancia“ osnivaju bolje dejstvo na organskim jedinjenjima ovih elemenata u biljkama. Pri tome pada u oči, da je jedno isto sred-

stvo postiglo često pojedine senzacionalne uspehe i opet u celom nizu drugih slučajeva je njegova upotreba ostala potpuno bez dejstva. Tako je na pr. smrdljivu koprivu (Galeopsis), koja je u svoje vreme oduševljeno preporučivana u poznatom „Blankenhajmskom čaju“, odbacio celo niz autoriteta kao bez dejstva, ali se ona ipak neprestano pojavljuje u različitim propisima lekara specijaliste, i to ne uvek bez uspeha.

Ova nejednakost u uspesima može se razjasniti time što se materije, koje se nalaze u dotičnim travama do sada nisu mogle tako iskoristiti, da bi se mogle spremiti u takvom obliku u kome bi ih mogli primiti čovečji organi za varenje, i samo labilnošću hemiskog sastava i reakcijom sadržine stomaka i creva kod različitih bolesnika i pod različitim okolnostima može se razjasniti da može telo kadkada i neshodno spremljeni lek delimično asimilovati.

Načinom pravljenja, koji je opisan u sledećem, dobijaju se materije upotrebljenih trava u takvom obliku, da—kako su dokazani mnogi izvršeni pokušaji—na taj način spravljeni preparat dejstvuje na pluća načeta tuberkulozom stalno povoljno, a pri tome nema za posledicu nikakva neprijatna sporedna dejstva, naprotiv, poboljšava stanje snage, dosta povećava apetit, ima za posledicu brzo povećanje težine i trajno ozdravljenje.

Kod ovog načina pravljenja upotrebljavaju se doduše one trave i sirovine, koje

se obično upotrebljavaju za lečenje plućnih bolesti. Ali osnovna misao, od koje se polazi kod spravljanja po sadašnjem pronalasku, potpuno se razlikuje od dosadanjeg načina spravljanja takvih lekova. Do sada su se pravili, kod proizvodnje sličnih lekova, alkoholni ekstrakti i uvarci trava. Način dobijanja po ovom pronalasku polazi od prepostavke, da su svi elementi, iz kojih se sastoji telo biljke, sadržani u biljkama u obliku organskih jedinjenja, naročito u obliku belančevine, koji se po običnoj metodi rada (kuvanjem u vodi, ekstrakcijom pomoću alkohola) zgrušaju, umesto da prelaze u rastvor. Naprotiv surutka—kao element mleka—koja može normalno služiti za rastvor belančevine (kazeina), kada se pomoću sirišta oslobodi svoje normalne sadržine belančevine postaje podesna, da primi novu belančevinu. Sirište samo, kao enzim, i u toku izdavanja sira povećano, sudeluje kod izluženja biljnih organskih jedinjenja surutkom, čijim se kombinovanim uticajem promene albunin u rastvorive albuminate i prelaze kao koloidna suspenzija u rastvor. Time prelazi celokupna lekovita materija trava u, jedinjenju organske protoplazme ćelija vrlo bliskiokloid, u kome obliku do sada trave nisu bile nikad upotrebljene. Tako prerađena biljna supstanca se zbog svoje srodnosti sa organskom supstancom čovečjeg tela nesrazmerno bolje resorbuje nego kod kakvog drugog pravljenja lekova od trava i usled toga ispoljava uspeh u očiglednoj restituciji bolesnog organizma, osim lokalnih efekata ozdravljenja (ozdravljenje pluća). Lek se spravlja na sledeći način:

25 l. centrifugiranog svežeg mleka kome se je dodalo 10 gr. tečnog danskog sirišta, zgruša se ko 40°C. Slatkoj surutki, koja se izdvaja filtriranjem, treba dodati 13

kg. mlevenog konopljanog semena (*Fructus Cannabis sativae*), 0,5 kg. osušene mrtve koprive pituljnaka (*Herba Galeopsidis*) i 0,3 kg. osušenih cvetova od divizme (*Flores Verbasci*) i potom, dolivaju polako vodu, tako kuvati u kazanu, da smeša vri stalno jedan sat i da ostane gusta. Uvarak se filtrira. Potom se filtrat jakim vrenjem ukva do obima prvobitne količine surutke i primeša se: 8 kg. kristalnog ili sirovog šećera, 1 kg. prženog šećera (karamel) i 3 kg. prečišćenog meda (*Mel depuratum*). Ova smesa ukva se opet do obima od 18 l. Na kraju kuvanja doda se 100 gr. tečnog ekstrakta od bokve (*Extractum Plantaginis lanceolatae*) i 100 gr. tečnog ekstrakta od majčine dušice (*Extractum Thymi fluidum*) i, da se smanji slatki ukus, 50 gr. vode od gorkog badema (*Aqua Lauro-cerassi*). Gotovi preparat ostavi se da stoji od prilike 2 dana, potom se pomoću natege ili druge sprave pretoči od dna suda—da se izdvoji gornji mutni sloj—i sterilizuje se u flašama.

Patentni zahtev:

Postupak za spravljanje dietičnog leka protiv tuberkuloze, skrofuloze i malokrvnosti upotrebljavajući već poznate lekove, naznačen time, što se kuva smeša od konopljanog semena (*Fructus Cannabis sativae*), putuljnaka (smrdljive koprive *Herba Galeopsidis*) i od cvetova od divizme (*Elores Verbasci*) u slatkoj surutki, dolevajući polako potrebnu količinu vode, koja se iz filtriranog uvarka opet ukva; pa se potom ukuvani filtrat kuva zajedno sa šećerom, medom, ekstraktom od bokve (*Extractum Plantaginis*), ekstraktom od majčine dušice (*Extractum Thymi*) i sa vodom od gorkog badema, na četiri pefine prvobitne zapremina.